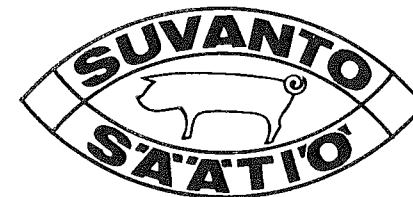

SUVANNON

SEUTU

SUVANNON YMPÄRISTÖN KOTISEUTU- LEHTI • Julkaisija

N:o 2 1985

MAALISKUU

Minkä joukko-osaston miehiä? Kuvan takana on vain v. 1942. Kuva on otettu Sakkolan Kasarmilasta. Kuva löytyi Sorvalin kotiseutuyhdistyksen valokuvien joukosta. Käyttöömmä on lähettänyt Seppo Tikka.

Elämä — Kuolema

Mikä yhdistelmä! Mitkä vastakohdat! Niin jyrkkä ero kuin mustalla ja valkoisella värillä. Kuitenkin nuo värit sopivat yhteen ja täydentävät toisiaan enemmän ja paremmin kuin mikään muu väriyhdistelmä.

Kuolema on ollut tuttu minulle jo Jaakko-enoni ajoilta. Ennen tuota 6-vuotiskikää en olisi käsittänyt tapausta niin hyvin kuin silloin jo tein. Se on ollut elämässäni suuri tekijä. Se on opettanut iloitsemaan ja rakastamaan elämää. Se on opettanut ymmärtämään elämän lyhy-

den, elämän kauneuden. Kuolema on ankara opettaja.

Sitä pitäisi totella, kunnioittaa ja ymmärtää mitä sen opetukset milloinkin tarkoittavat. Kaikella on tarkoitus.

Usein me ihmiset unohdamme, että hetki tulee jokaiselle ja vain yhden kerran. Sitten kaikki on ohi. Opetus loppuu kuolleen kohdalta ja hän eroaa elämästä sellaisena kuin silloin on. Olisi ihanaa olla valmis!

Kuoleman vierailun jälkeen ei mikään enää ole täysin ennallaan läheisellä omaisella — jälkeenjääneellä. Kaikki muuttuu huomaamatta

— suuressa avuttomuuden tunteessa. Katsantokannan on muututtava. On tultava lähemmäksi itseään, sillä ei ole enää elossa jolta kysyä neuvoa. Ja mikä jäi yhteisesti tekemättä, se pysyy ikuisesti tekemättömänä. Kuolema on niin lopullinen.

Kuolemaa ei saisi pelätä, mutta sittenkin se on ankara opettaja, joka vaatii meidät jokaisen loppututkintoon. Ja sitten olemme taas siellä mistä kerran lähdimme elämän taisteluihin. Kypsyimmekö vai sorruimmeko? Kuka voikaan siihen vastata? Ei kukaan.

Klaudia

Viimeinen ilta ja aamu

Kun ihmiselle suodaan luonnolli-
nen kuolema, niin hän aavistaa sen
saapumisen. Muistelllessani viimeis-
tä iltakävelyä järven rantaan, niin
tuntuu että Lauri tiesi sen olevan
viimeinen kerta. Lepäilimme ranta-
mökin penkillä ja ihailimme ilta-
auringon loistavaa ruskotusta yli
taivaan yhtyen nousevan kuun ku-
motukseen itäisellä taivaalla. Tyy-
nen järven pinnan peilikuvan hei-
jastaissa satumaisen kaunista illan
rauhaa. Mielen valtasi juhlallinen
tunne, mikä saa ihmisen herkäksi ja
aavistaa, jotain ihmeellistä on tu-
lossa. Lassille ja minulle se oli jää-
hyväisjuhlaa. Harvoin Lauri puki
tunteitaan sanoiksi varsinkin päi-
vänselvistä asioista. Mutta tuona il-
tana hän sanoi: ”On tosiaan ollut
onnellista viettää viimeiset elinajat
näin kauniissa paikassa.” ”Vielä
on pari vuotta ainakin edessä, että

toivomasi 80 vuotta tulee täyteen”,
oli vastaukseni. Kun katsahdin
Lauriin niin säpsähdin. Hän tuntui
olevan jo kaukana jossain minulle
saavuttamattomassa maailmassa ja
hymyili! — Seuraavana aamuna
hän jo siirtyikin tuntemattomuus-
teen.

Hiljaista, hidasta oli kävely mäkeä ylös rannasta. ”Miten nuo voimat ovatkaan vähentyneet näinä viime aikoina”, hän laushti kun pysähteli lepäämään keppiinsä nojaten useamman kerran kuin tavallisesti.

Niin juhlallisen kaunis oli tuo viime kävely rakkaaksi käyneellä polulla, ettei se ikinä menetä värikkyyttään, herkkyyttään, kauneuttaan. Siksi tahdoin yrittää kuvata sitä sanoin ja jos pystyisin niin tekisin sen sävelin. Laurin pianon avulla sen tekisin, joka nyt on toimitto-

mana, vaienneena, kaivaten Laurin sormien kosketusta. Kun minä kosketan sen näppäimiä, niin on aivan kuin valittaisi. Suljen kannen hiljaa, hyvin hiljaa etteivät muistosävelet särkvisi.

Lauri toivoi tuskatonta kuolemaa. Kun kävimme tervehtimässä ystäviämme sairaaloissa heidän viime hetkinään, niin aina hän sanoi: ”Kumpu välttyis tuollaisesta olostu”. Hän välttyi. Täydessä järjissään hän vaipui tiedottomaan tilaan, koomaan.

”Thank yon very much”, olivat hänen viimeiset sanansa ambulanssienkilöille, jotka auttoivat häntä autoon kantopaareilla. Nyt se on minusta kiitos kaikille, kaikelle mitä sai osakseen elämänsä aikana. Kaunis viimeinen elävä muisto. Hän näytti niin punaposkiselta ja iloiselta.

Puhe Kalevalan riemuvuonna
28.2.1935 Metsäpirtin n.s. talolla

Esitti Edna Kuorikoski

Jo ammoisista, ylimuistoisista ajoista ovat kaikki kansat maailmassa rakastaneet runoutta, soittoa ja laulua. Saitto ja laulu ovat ikäänkuin ihmisen pyhempi kieli, jolla hän itsellensä ja muille tulkitsee erilaisia tunteitaan ja sielunsa vaikutelmia, jolla hän paremmin kuin jokapäiväisellä puheellaan voi tulkita ilonsa, surunsa, toivonsa ja kaipauksensa kanssaihmisilleen. Ajatukset itsessään semmoisessa sielullisessa tilassa olisivat mitä suloisinta soittoa ja me voisimme ne sanoiksi pukea, jokapäiväisellä kielellämme. Mutta niin ei tapahdu, sillä suorasanaisesti ilmaistu tuntuu meistä jokapäiväiseltä, kun taas runous jättää, iskevän lauserakenteensa takia,

~~~~~

Tunnin kuluttua Lauri siirtyi ikuisuuteen ja minä tunsin itseni yksinäistä yksinäisemmäksi. Kun viimeisenä kosketuksena silitin Laurin harmaita, vanhanakin vielä kiharaisia niskahiuksia. Hän oli vielä lämmin aivankuin Jaakko-eno kaukaisessa lapsuudessani. En tuntenut kauhua silloinkaan kun kappelissa silitin kylmää, jääkylmää päälakea. Kuolema on kerran jokaisen koettava. Uskon, että kuoleminen on turvallista kun rakas käsi hyväilee vielä kylmääkin maallista majaa. Laurin kuolema oli kaunis.

En itkenyt tuona viimeisenä iltana. En itkenyt koska en tiennyt sen olevan viimeisen. Nyt itken tuon kauniin, värikkään illan muistolle. Nyt tiedän, se oli viimeinen — yhteinen tässä elämässä. Ja niin täydellinen.

Klaudia

mieleemme kaikkein herkimmän tunne-ilmaisun, jonka tahdomme sielun syvimmistä sopukoista esiintuoda.

Runous ja laulu lienee yhtävanhaa kuin ihmisuku. Nämä ensiaheet voidaan kuvitella olleen irrallisia runo- ja laulusäkeitä, joita äiti lapsilleen kertoi ja lauleli, antaen mielikuvituksensa liidellä jokapäiväisistä asioista sadun maille.

Varhaisina aikoina, jolloin ei kristinuskoa tunnettu oli heimoilla omat jumalat ja haltiat. Ja näitä lepyttääkseen oli lukuisat rituaalit lauluineen, soittoineen ja tansseineen. Sairauden kohdatessa oli loitus tarpeen, runomuodossa nekin. Tällä tavalla syntyi kansanrunous ja ne eri runomuodot jotka meidän kansallemme ovat olleet tunnettuja varhaisempina aikoina. Nämä runouden tuotteet jäivät kulkemaan perintönä sukupolvesta toiseen, kunnes viime vuosisadalla ns. Kansallisen heräämisen aikana, nousi kansan keskuudesta miehiä, jotka ottivat vaivojaan säästämättä tehtäväkseen kerätä talteen nämä kansamme aarteet säilytettäväksi tuleville sukupolville. Yksi kaikkein suurin ja ainutlaatuaisin suomalainen hengentuote, jonka ilmestymisen johdosta nyt kautta maan vietetään 100-vuotisjuhlaa, on tohtori Elias Lönnroten keräämä Kalevala!

Kalevala on ensimmäinen suomalainen hengen tuote, joka on runouden maailmaa rikastuttanut uudella, omintakeisella lisällä. Se on enemmän kuin mikään muu suomalainen ilmiö, kääntänyt ulkomaailman huomion puoleensa. Se on in-

nostonut tiedemiehiä omistamaan
 elämänsä tutkimuksille, tuottaen
 laajan tutkimuskirjallisuuden niin
 koti- kuin ulkomailla. Kalevala on
 valtavasti vaikuttanut suomalaiseen
 kuvaama- ja säveltaiteeseen. Ja vih-
 doin, se on enemmän kuin mikään
 muu henkinen tuote, kohottanu
 Suomen kansan kansakunnaksi sa-
 nan todellisessa merkityksessä.
 Omintakeinen henkinen työ nostaa
 kansaa sekä omissa, että muiden sil-
 missä ja tätä kaipasi Suomen kansa
 voidakseen käydä korkeampia pää-
 määriä kohti. Ja vielä tällä hetkellä-
 kin, vaikka suomalainen kirjalli-
 suus Kalevalan ilmestymisen jäl-
 keen on suuresti lisääntynyt, on se
 vielä nytkin kirjallisuutemme mer-
 killisin tuote. Kalevala on vielä tä-
 näkin hetkenä yhtä kallisarvoinen
 kuin silloin, jolloin se pani alulle
 suomalaisen kirjallisuuden. Se on
 kansallisen ahdistuksen hetkinä
 osoituksena siitä, että henkisen
 työn tulokset ovat kansalle sem-
 moista pysyvää omaisuutta, jota ei
 mikään mahti voi meiltä pois ottaa.
 Kalevala ei meille tänä päivänä mer-
 kitse vain painettua Kalevalaa, vaan
 se on ikäänkuin laajentunut yleisni-
 meksi, joka käsittää koko sen suun-
 nattoman aarteiston, jonka kansa
 on laulanut, ja josta painettu Kale-
 vala muodostaa vain osan, joskin
 merkittävimmän. Se merkitsee osaa
 vielä suuremmasta kokonaisuudes-
 ta, esiintyen osana kaikkien kanso-
 jen runoutta, osana, joka on ollut
 vuorovaikutuksessa muiden maiden
 runouden kanssa.

Tämän kaiken tietäen herää kysy-
 mys. Mitä Kalevala on meille oleva
 tulevaisuudessa?

Tämän kaiken tietäen herää kysymys. Mitä Kalevala on meille oleva tulevaisuudessa?

Eino Kuisma lausuu runon SYNNYINSEUDULLANI.

Se ei ole oleva ainoastaan lohtuna niinä surun ja tuskan aikoina, joita kohtalo kullekin kansakunnalle tuo tullessaan, vaan se on oleva kannustimena yhä jatkettavaan työhön suomalaisen tieteen ja taiteen alalla. Henkisen työn alalla, jolla Suomen kansa voi rikastuttaa ihmiskunnan elämää, ja aiheuttaa kansamme sivistyskansan nimeä vaatimaan ja sivistyskansana elämään.

Tänäkin hetkenä väitetään, ettei kansallamme ole omaa kulttuuria, vaan se on jostain lännestä lainattua, vierailta saatua, josta meidän tulisi olla kiitollisia. — Mutta Kalevala on antanut meille todistuksen siitä, että se on suomalaisen heimon suurin hengen tuote. Sitä eivät ole luoneet jotkut kansan parhaat yksilöt, vaan koko Suomen heimo on sen luonut.

Olkoon Kalevala meille johtotähdenä, voidaksemme soittaa sen suurimman sinfonian, mikä tämän kansan sieluun on kätkeyty.

Väinö Susi

Eino Kuisma Jyväskylästä kirjoittaa:

Se runo, jonka esitin Haittermaan kyläjuhlassa, ei ole minun kirjoittamani, vaan olen sen "Karjala"-lehestä pari vuotta sitten leikannut.

Silloin, runoa lukiessa tuli niin kova kaipuu sinne synnyinseudulle, että "otin runon omakseni" ja siitä myös kopion. Koska eläkkeellä ollessani olen harrastanut joukkolaulusuntaa Jyväskylän Eläkkeensaajien kerhossa, niin esitin tämän runon siellä ja ohjaajamme otti runon heti meidän ohjelmaan jonka jälkeen olemme lausuneet sen monessa juhlassa.

Kun viime syksynä läksin kyläjuhlaamme, niin teki mieli lukea siellä tämä runo, jonka ensimmäiset sanat ovat ikuisesti jääneet mieleeni: "Olen Karjalan Kannaksen lapsen synnyinjuureni siellä on".

Lähetän tämän runon Suvannon Seutuun ja jos toimittaja sen julkaisee niin saavat lukijatkin tutustua runoon.

Kolmen kylän juhlasta olen kovasti kiitollinen, että juhlat on saatu aikaan. Se ikäpolvi joka sieltä joutui lähtemään oli nuori, nyt meistä suurin osa on jo eläkkeellä ja nämä juhlat antavat meille virkistystä arkiseen elämään.

Oli mielenkiintoista kuulla hyvää puhetta Lupran kylän edustajalta ja Aimo Kuisman kertoilua Sakkolan kehityksestä ennen sotia.

Haluan lopuksi kiittää juhlan järjestäjiä ja toivottaa kaikille sakkolalaisille rauhallista tätä vuotta.

Eino Kuisma
Jyväskylä

Muistoja evakkotaipaleelta

Elettiin kevätkesää 1944, joka oli viimeinen kesä Karjalan Kannaksella, jonka saimme siellä viettää. Silloin oli jo monta vaikeaa sotavuotta takanapäin. Olin juuri avioitunut tänä samana keväänä huhtikuussa. Mieheni oli Vuokselan poikia, Kuninkaanristin kylästä, Varpaaan talosta, olin siis minijänä siellä.

Kevät oli kaunis, niinkuin se vain voi olla Kannaksella — muuttolinut olivat palanneet, puissa ja pensaissa oli sirkutusta monenlaista. Vesilinnut lukuisina kuikkivat ruohikkosilla Vuoksen rannoilla. Kalaa tuli järvestä kovasti pitkälläsiimalla ja katiskalla... Mikä ihana kevään harmonia — mutta sodan keskellä. Niissä toiveissa vaan elettiin, että täällä saadaan olla ja elää. Tehtiin kevätsiivoja sisällä ja ulkona puutarhassa ja monenlaiset

muut touhut oli menossa. Kunnes eräs kaunis aamu muutti kaiken.

Kiviniemen kasarmien kohdalla huomasimme vihollislaihueen, joka tulla jyristi Vuoksea kohti. Niin kuitenkin kävi, että ilmatorjuntamme ampui ja yksi kone sai osuman — se alkoi savuamaan ja erkani laivueesta syttyen palamaan, alkaen tulla alaspäin. Katsoimme tapahtumaa pihaltamme, jotka satuimme ulkona olemaan sillä kertaa. Joku sanoi: — Nyt se putoaa Vuokseen. — Mutta kuinka ollakaan se käänsi sellaisen mutkan alas tullessaan ja syöksyi tulimerenä kotiamme kohti! En ehtinyt muualle kuin appeni taakse talon seinäviereen ja huusin: — Voi hyvä Jumala! Nyt se tulee. Niin vain tapahtui, että se meni tuvan ja navetan välistä vielä siksi korkealta ettei ottanut maahan eikä

rakennuksiin kiinni. Kaikki: — Jumalan kiitos! Varjelluimme, ettei meille mitään tapahtunut. Kylässä jo luulivat, että nyt Varpaaan talo meni — mutta se kone hajosi osina peltoon ja moottorit jatkoivat kauas metsään... Kova oli rytinä ja ajattelimme, että myöhemmin he voivat tulla etsimään sitä konetta, että mihin se putosi. Yöllä olikin vilkasta lentotoimintaa, olihan valloisa kevätkesän aika, mutta yllemme laskeutui sakea sumu, jonka suojassa saimme sen yön olla rauhassa.

Mitä sitten seurasi, oli se, että siviiliväki käskettiin lähtemään pois. Vanhukset ja lapset ensin, sitten karja paimenet mukanaan.

Aamulla kylän karja koottiin yhteen. Minä jouduin paimeneksi 55 lehmän ryhmälle, jossa oli useam-

Synnyinseudullani

Kun elokuussa kävin synnyinseudullani, istuin kotini rautioilla, kuljin tuttuja polkuja, villiheinat taipuivat polkujen päälle, etsin, etsin ja siinä ajattelin. Kenties etsin juuriani. Silloin minä tunsin näin:

*Olen Karjalan Kannaksen lapsen
synnyinjuureni siellä on
sinne kaipuuni yhä on pohjaton
kotiseutuni Karjala on.
Lapsi Kannaksen yksin tietää sen
mitä merkitsee kaipaus tuo.*

*Joka kevät kun koivikot tuuhettuu
silloin kaipaus voimistuu.
Lähden Karjalaan halki Kannaksen
luo lapsuuden muistojen.
Lapsi Kannaksen yksin tietää sen
mitä merkitsee kaipaus tuo.*

*Näen rauniot kodin jo sammaltuneet
leikkipaikat on metsittyneet
sielun silmin nään pienen pellavapään
äiti tuuditti kehtoain.
Lapsi Kannaksen yksin tietää sen
mitä merkitsee kaipaus tuo.*

*Kuljen rannalla polkua lapsuutein
sama sävel soi aaltojen
vaivun unelmiin vuotten takasiin
olen silloin niin onnellinen.
Lapsi Kannaksen yksin tietää sen
miksi olen niin onnellinen.*

*Ovat juuremme Kannaksen mullassa
pihakoivuni lapsuuden
nojaan itkien runkoosi valkoiseen
saavun jälleen taas uudelleen.
Lapsi Kannaksen yksin tietää sen
miksi saavun taas uudelleen.*

EILA HALTSONEN (o.s. Markus)

man talon karjaa nimilaput kaulassa. Se päivä oli 18. kesäkuuta. Muistan ikäni sen lähtemisen. Muukanani lähti neljä muuta paimenta.

Voi sitä paimentelemista ja juoksemista, kun ne lehmät vielä puskiivat toisiaan, kunnes tottuivat toisiinsa ja lähtivät kulkemaan tien oikeaa reunaa. Ja niin taivalta tehtiin läpi Humalaisten ja Räisälän. Tietä riitti ja saimme kokea monenlaista sillä matkalla. Yöpymispaikat oli vaikeita. Jotkut ihmiset ymmärsivät tilanteen oikein hyvin ja tekivät kaiken voitavansa kohdallamme, mutta oli tietysti joukossa vähemmän ystävällisiäkin. Meillä oli muutama mies hevosineen takana koko matkan, kuin turvana.

Lähellä Säämingin rajaa tulimme eräälle isolle peltoaukealle, jonka keskellä oli maalaistalo. Koska olimme taivaltaneet jo puolipäivää, niin karja alkoi väsyä ja pysähdyimme ja aioimme levätä vähän aikaa. Miehet alkoivat riisua hevosiaan. . . Kun talosta huomattiin meidän aikeet, niin sieltä tulikin isäntä kovana miehenä, kivi vielä kädessä ja sanoi, ettei tähän saa jäädä. . .

Siinä kehittyi sellainen ”välikohaus” — mutta koska mukanamme olivat Varpaaan vanhat isännät, jotka olivat rauhaa rakastavia miehiä, niin asia ratkesi, että lähdimme uudelleen tielle. Hevoset valjaisiin ja matkaa jatkamaan. . .

Monien vaiheiden jälkeen saimme karjan Kallislahden asemalle,

josta lastasimme sen avovaunuihin. Olimme siinä erään vaunun kulmassa viisi vuorokautta lehmien mukana.

Matkalla saimme asemilta vettä, jota yritimme juottaa aina välillä. Hyvät ihmiset heittelivät lehtikerpoja meille kun karja huusi ruokaa.

Pääsimme sitten Pihlajavedelle, jossa osa perhettämme jo meitä odotti. Me olimme hyvin säälittävän näköisiä, likaisia jokainen. Lehmätkin kauhean näköisiä, mutta eläviä olimme kaikki. Noin kolmen viikkoa voimme siinä paikassa olla. Pihlajaveden asemalta toisetkin isännät hakivat lehmänsä pois, jotka olivat paikalle junassa kuljetettu.

Tästä etapista osa perheestämme siirtyi Tyrvälle ja me jatkoimme matkaa Pohjaslahden pitäjään, jonne oli parin päivän matka. Tällä matkalla saimme kokea ainutlaatuisen tapauksen kun tulimme siinä puolenpäivän aikaan sellaiselle kyläaukeamalle, semmoisen kumppareen päällä oli iso talo. Tie jota kuljimme meni kylän läpi ja sen talon sivu. Kun ehdimme sen talon kohdalle niin tien vieressä seisoi pari nuorta tyttöä, jotka sanoivat meille: — Ajakaa karjanne tuonne lehtimatarhaan ja tulkaa lepäämään. Ja ottakaa tuolta seipäistä heiniä lehmien eteen — ja tulkaa sisälle!

Tämä oli jotain erikoista, mutta teimme niin, sanoinakin siinä sisälle

mennessä, että onko tällaisiakin ihmisiä vielä olemassa!?

Niin vain oli, sillä ovella oli talonemäntä seisomassa ja toivotti meidät tervetulleeksi lepäämään. Hän sanoi meille, että kun hän ikkunasta näki karjamme ja joukkomme, niin hänelle tuli mieleen, että niin tulevat sieltä kuin Jaakop karjoineen. Sääli täytti hänen sydämensä ja hän halusi osoittaa rakkautta meitä kohtaan.

Heillä oli pirtinpöydällä iso perheraamattu ja kitara seinällä. Emäntä oli uskovainen. Hän tarjosi meille runsaan päivällisen tyttärien auttamana.

Tulkoon mainituksi, että hän oli korkea arvoisen upseerin vaimo ja hän ymmärsi enemmän asioita.

Niin monivaiheinen kun karjalaisten evakkotaival olikin, he kuitenkin asettuivat asumaan uusiin olosuhteisiin, vaikka se taival olikin kärsimysten tie, sekä ihmisille, että eläimille.

Se, miksi olen näitä tähän kertoillut on se, että nuorempi sukupolvi muistaisi mitä Karjalan heimo on läpikäynyt ja tällaisissakin olosuhteissa voi suuri Jumala varjella ja antaa voimaa kullekin päivälle.

Silloin olimme nuoria ja jaksoimme, nyt muistelemme näitä elämämme illansuussa.

Liina Varvas

Viimeinen partio

Ilomantsin taistelut olivat laantuneet v. 1944 ja me 1 Divisioonan jääkärikomppanian miehet, jotka tunnettiin paremmin sissiosasto Törnin miehinä, saimme pitkästä aikaa vetää lonkkaa eli huilia. Tuntui kuin olisi jo viimeisestäkin taistelustamme kulunut ikuisuus, vaikka todellisuudessa ei varmasti enempää kuin vajaa kaksi viikkoa. Lasse (Mannerheim-ristin ritari Lauri Törni) lähti lomalle ja sijaisena toimi luutnantti Holger Pitkänen (Hoke). Mehän toimimme aina Divisioonan komentajan alaisina,

mutta nyt tapahtui ensimmäisen kerran, että meidät alistettiin jonkun yksikön käytettäväksi. Tämä oli ”Ventti prikaati” (21 S O Lingren) ja heti rupesti tapahtumaan. Luutnantti Sakari Korhosen 15 miehen partio oli edellisyydenä lähtenyt reisuun ja suorittamaan sille annettua tehtävää, mistä me emme olleet tietoisia.

Vietimme huilusaikaa kukin tapojensa mukaisesti, ja joskus iltaisin juttu sivusi kesän tapahtumia. Nyt joukkueestamme oli jäljellä 6 miestä, jotka asuimme pienessä n.s.

englantilaisessa teltassa jossa oli hyvää tilaa. Vuoden vaihteessa Salkovaarassa Paatenen pohjoispuolella meillä oli käytössä lääkintämiesten teltta ja siinä meitä lähes kolmekymmentä miestä. Olimmehan me komppanian runkojoukkue eli raskas ”sellainen”, sillä meillä oli käytössämme pk ja kevyt saksalainen kk, mikä oli Suomen rintamalla harvinainen kapine.

Nämä rauhan askareet saivat taas kerran äkkiä lopun, kun lähetti Paasanen huuteli väepeli Kurikan komentopaikalle. Siellä Hoke ensimmä-

Seuduista Parhain

*On Karjala monelle tuttua viel
polut muistojen kunnalle johtaa.
Ei vuos'kymmenet mielestä voi unhoittaa
kaipuuta seutua rakkainta kohtaan.*

*Se on kestänyt sortoa vääryyden
saanut lunnaita kalliita maksaa.
Veri punainen virrannut hangilla sen
sitä aikaa ei unhoita koskaan.*

*On värit lipussa musta ja punainen
kertovat vuossadoista raskaista meille.
Vaan heimo tuon kaiken kestänyt on
värit tutut vie muistojen teille.*

*Siellä virtaavat Vuoksen kirkkahat veet
ilta-aurinko kultiaan valaa.
Jos nousisit vaaroille harjanteen
kyynel poskelles vierähtää salaa.*

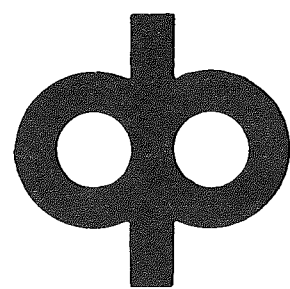
*Vuoksen jatkona Suvanto pienoinen
vehmaine rantoineen muistoja kantaa.
nimi Sakkola tuttu myös kaikille
kiertää järven tuon kauniin rantaa.*

*Näin virtaa Vuoksen vaahtoiset veet
kohti Laatokkaa suurta ja syvää.
Luostarit Konevitsan — Valamon
julisti rauhan viestiä suurta pyhää.*

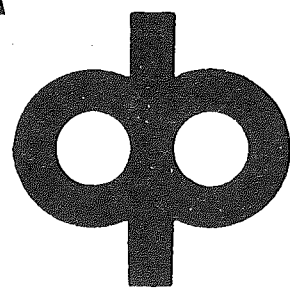
*Nyt muistojen siivin vaellan
synnyinseutuja rakkaita noita.
Jospa kerran satoa korjata sais
auran kääntävän tuttuja maita.*

*Vain Luojamme yksin tietää voi
hän elon purttamme suurta ohjaa.
Me taas nöyränä hiljaa odotamme
minne elämän polkumme johtaa.*

4. 10. -78
ilta-lasse

**TÄMÄN PÄIVÄN PANKKIPALVELUA
— PERINTEISIIN NOJAUTUEN —
LEMPÄÄLÄSSÄ JA VIIALASSA
PAIKKAKUNNAN JA JÄSENTEN PARHAAKSI
Lempäälän-Viialan
Osuuspankki**

mäiseksi: — Kuule! Saku (Korhonen) joutui viime yönä linjoja ylittäessään palaamaan verissäpäin takaisin ja nyt on sinun vuorosi lähteä ottamaan selvää naapurin joukoista tuolla alueella, ja mikäli mahdollista käydä varmistamassa ja tarkistamassa lentäjien tiedot vihollisen hyökkäysvaunuosaston vahvuudesta tuossa kylässä. Partion vahvuus 15 miestä!

Ihmettelin, että miksi näin iso partio moiseen tehtävään, sillä suorittaisın sen mieluummin omalla vakio porukalla, eli 4—5 miehellä, millä kävisi linjojen ylitys huomattavasti helpommin. — Kuule, se on ylempää määrätty, eikä minulla ole valtaa mennä sitä muuttamaan, tuumi Hoke.

Siinä sitten tutkittiin karttaa, kunnes löysin mielestäni sopivan paikan linjojen ylitykseen. Valitsin suoalueen, missä ei yleensä ole polkumiinavaaraa ja naapurin puolelta ajatellen ei siihen voi perustaa kiinteää vartio- tai tukikohtaa.

— Ehkä liikkuva vartio ja lankamiinat ovat huomioon otettavia asioita. Otappa selvää, kuka on tuolla alueella rintamavastuussa meikälaisten puolella.

Tulin teltalle ja kyselin vapaaehtoisia sanotulle retkelle. Kaikki teltamme pojat, paitsi yksi, olivat heti valmiit lähtemään. Tämä yksi tuijotti vain teltan lattiaan ja näytti käyvän kovaa sisäistä kamppailua oman itsensä kanssa. Silloin aina railakas Eero Mäkelä laukaisi: — Kai sinulla on vielä se keltatauti (tämä oli hommannut itsensä sairautaan juuri pahimman tuiskeen ajaksi ja sieltä tulonsa jälkeen jo kaksi reisua kohdaltaan laistanut). Vihdoin tämäkin kaverien painostuksen kohteeksi joutunut kaveri ilmoittautui halukkaaksi lähteä mukaan. Koetin asiaa vähän lievittää, sanomalla, että jos et tunnuttu pärjäävän vielä, älä lähe! Tämä on täysin vapaaehtoinen ja vain minut

on tähän määrätty. — Näin partio oli äkkiä koottu, sekä käytännön puoli hoidettu, että pääsimme vitkastelematta matkaan.

Menin ylityspaikaksi valitun kohdan komentopaikkaan tarkoituksella saada heiltä jotain tietoja naapureista. Esitin asiani sanomalla: ”Meillä olisi aikomus mennä ensi yönä läpi linjojen teidän komppanianne lohkolta — onko teillä jotain tietoa naapurin miehityksistä?”

Silloin tämä entisen kuuluisan sotilassuvun kapteeni katsoi kai nuoren ja resuisen väepelin olemukseni liian kevyeksi, kun kerran laukaisi: — Onhan sinne yrittäneet monet muutkin, mutta vain meidän miehet ovat siellä käyneet!

Silti tuli täsmällistä tietoa naapurista, että minulla oli täysi työ merkitessäni karttaani määrättyjä tietoja. — Kai jokin minussa paljasti, etten uskonut alkuunkaan hänen tietojaan! Ja vielä merkityksessä kaiken muistiin, hänen intonsa sammui.

Otin sen suoalueen puolijoukkueenjohtajan nimen muistiin ja pyysin kapteenia ilmoittamaan komppanialleen linjoja ylittävistä omasta partiosta.

Tämä puolijoukkueenjohtaja, kersantti Kurki oli erittäin asiallinen ja hänen tietojensa mukaan ei koko ”Venttiprikaatista” ollut mikään partio siellä käynyt. Vertailtuamme karttaa ja kompassisuuntaa heidän ilmoittamiensa ja kuulemiensa äänten perusteella, saimme aivan saman kuvan miehityksestä kuin Hoken kanssa yksikössämme. Varttuilimme vain pimeän tuloa tukikohdan takana, missä keittelimme saikkaa.

Tulihan se syyspimeä viimeinkin, sillä juuri tuo aika on niitä pitempiä, kun vartutaan toiminnan alkamista. Tavanmukainen kommento: — Tupakat pois! Suut kiinni! Silmät ja korvat auki! Seuratkaa!

Niin alkoi joukkomme painua reippaasti suolle, ei kenenkään maalle. Joku tukikohdan miehistä

kuului vain yks’kantaan tuumivan: — Pojat lähtevät naruttamaan kuolemaa.

Olimme suunnilleen rintamien puolivälissä, kun äkkiä etuoikealta näkyi kuin jokin varjo olisi liikahtanut. Partio pysähtyi merkin saatuaan heti ja valpastui tähyttämään näytettyyn suuntaan. Eikä siinä kovin kauan tarvinnut maissa olla, kun tosiaan siellä suunnassa näkyi liikettä. — Naapurit sieltä tulivat samoilta asioille kuin mekin, mutta menivät niin kaukaa ohi, etteivät keksineet meitä, jotka olimme visusti suon pinnassa liikkumatta. Tässä vaiheessa tuli voimakkaana mieleeni ajatus, että onni on tällä reisulla puolellamme.

Matka jatkui ja varovaisuus lisääntyi sitä mukaa kun naapurin linjat lähenivät. Vasemmalle jäävästä vihollisen tukikohdasta kuuluivat normaalit äänet. Nyt jäimme vain varttumaan oletettuja yhdyspartion miehiä ja koetimme äänten perusteella saada selvää vihollisen vartiopaikoista, löytääksemme sopivan ylimenokohdan. Viimein partiomiehet tulivat ja menivät myös takaisin meistä turvallisen välimatkan päästä.

Tämä tuntui liian helpolta, kun taas lähdimme liikkeelle. Nyt pitäisi olla lankamiinon vuoro, mikäli niitä olisi? Siksi etenimme äärettömän varovasti, vain tuuma kerrallaan, mutta onneksemme lankoja emme tavanneet. Ja niin painuimme häikäilemättömästi naapurin huoltopolulle. Tätä käytimme hyväksemme niin kauan kuin sen suunta sopi meille, jonka jälkeen lähdimme omille teillemme. Linjojen ylitys vei aikaa yli 5 tuntia, mutta se onnistui kuitenkin, jonka jälkeen alkoi yö jo vaaleta, joka tietää sitä, että pitäisi etsiä rauhallinen lepopaikka päiväksi ja missä voisi kuivatella suossa kastuneita vaatteita.

Päivisin ei siellä voinut liikkua isommalla porukalla, vain parin

miehen ryhmissä teimme havaintoja eri suunnilla, toisten ollessa valmiina lepopaikassa. Näin kartoitimme tuon kyseessä olevan alueen. Kun erään iltapäivän tiimoilla lähdimme taas koko partio liikkeelle ja tutkailimme majoitusalueen elämää, joka oli meistä joen vasemmalla puolella. Siellä noin klo 17.30 puhallettiin joko pilliin tai torveen, jonka tulkitsimme ruokailuun kutsuksi. Leikillä heitimme huulta, että eikös mentäisi mekin sinne soppajonoon, katsomaan mitä keittoa on muonana.

— Tuo sissimuona alkaa jo käydä yksitoikkoiseksi.

Tietysti jätimme tuon leikkimielillä esitetyn tempun tekemättä, ja jatkoimme matkaa.

Illalla noin 19 aikoihin olimme tauolla erään harjanteen juurella. Minä istuin kannon nokalla harjanteen päällä ja tutkin karttaa, kun jälkivarmistus juoksi hälyttämään, että naapuri on koirineen perässä!

Edessä aapasuo, vasemmalla pahainen joki jonka takana heidän leirialueensa ja vain oikealla metsää.

Meillä oli ammoniakkaa pullo mukana ja nyt kokeilimme tämän tehoa koiriin, suttaamalla sitä saappaanpohjiin. Muutimme suunnan metsään, joka jatkui kauas rintamalinjoista vihollisen puolelle. Matkamme jatkui, kunnes pimeys alkoi tuottaa vaikeuksia metsässä liikkuesssa. Siksi rupesimme katselemaan sopivaa yöpymispaikkaa, mikä löytyikin erään suon laidasta kuivalta metsäharjanteelta. Ennen yöpuulle asettumista tutkimme taskulampun valossa kartan tarkkaan, painaaksemme mieleemme lähi-maastot. Nukkuminen oli tosin vain sellaista koiranunta. Reppu selässä ja konepistooli ampumavalmiina polvien päällä ja yksi mies vuorolleen vartiössä.

Aamuyöllä minut ravistettiin oikeasta olkapäästä hereille, sillä nojailin istuallani tukevaan puuhun

reppu myös mukavasti selässä, muodostaen n.s. lepotuoliasennon.

Avasin silmäni, ja ensimmäinen ajatukseni oli, että naapuri on jo lähtenyt liikkeelle ja vartiomies herättää. Mutta en ketään nähnyt. Siksi luulinkin vain nähneeni unta, sekä jatkoin nukkumistani. En ehtinyt päästä unen päästä kiinni, kun tunsin tuon ravistelun entistä voimakkaampana. Taas ei näkynyt mitään, mutta olin jollain lailla vielä unentokkurassa, enkä ottanut tätä varteen, vaan muutin asentoa jatkaakseni lepoa. Silmäni painuivat kiinni ja pääni retkahti rinnalle, mutta samalla tuo ravistus uusiutui entistä voimakkaampana, että oli pakko herätä ja unet kaikkosivat heti! Silloin tajusin mistä oli kysymys, sillä olin kokenut noilla reisuilla monenlaista. Oliko tämä telepatiaa vai mitä, mutta joku varoitti kauttani tätä partiota tästä paikasta, siitä olin varma! Herätin koko partion, sanoin vain: — Jatetaan matkaa pienemmissä porukoissa suon keskellä häämöttävään saarekkeeseen! Olemme siellä päivän rauhoittaaksemme tilannetta, sillä meillä on tietoja, jotka on saatava kuljetetuksi linjojen läpi. En missään tapauksessa uskaltanut mainita kavereille mitään ravistelutapauksesta. Oltaisiin pian luultu, että nyt pettää jo vetäjänkin pokka, eikä vain sen yhden, joka kavereitten painostuksesta lähti mukaan ja oli meillä turhana painolastina.

Päivä valkeni ja yön kaste alkoi haihtua, kun juuri tulosuunnastamme painui suolle noin 30 miehen vihollispartio, suuntana nykyinen olinpaikkamme. Huomasin kyllä heti, etteivät he ole mitään ammatilaisia alallaan, koska tulevat yhtenä rykelmänä. Tähän olimme jo varautuneet ja tarkoitus oli laskea tämä osasto aivan lähietäisyydelle ja sitten vasta avata hillitön tuli. Vasen sivusta alkaa loppupäästä ja oikea alkupäästä, kun annan merkin. Nämä tulisivat suurimmaksi osaksi kaatumaan, etteivät ehtisi ottaa asetta pois olalta. Vain tämä meidän yksi kaveri jännitti, ettei hän paljastaisi väijytystämme. Hän näytti oudon kalpealta, mutta hallitsi vielä itsensä, kun näki, että toiset ottivat tilanteen täysin rennosti. Takaa-ajajat tulivat aina vain lähemmäksi ja lähemmäksi! Nyt voitiin jo naaman perusteella tunnistaa heidät lähes yksilöllisesti, mutta ei tuolla tuntunut tuttuja olevan.

Mitäs nyt? Koko osasto stoppasi sekä alkoi yhteenääneen molottaa ja viittoilla käsillä yksi yhteen suuntaan, toinen toiseen suuntaan!

Katselimme tätä näytelmää sormi liipaisimella asemistamme. Olisimme helposti saaneet tuhottua tämän osaston, mutta koska meillä oli annettu aivan toiset tehtävät, emme halunneet kasata lisää vaikeuksia tiellemme.

Pärssisen Konepaja

35500 KORKEAKOSKI PUH. (935) 81204

VALMISTAMME M.M:

TERÄSRAKENTEITA, OVIA JA IKKUNOITA
ALUMIINISIA OVIA JA IKKUNOITA
KORISTETAKOTÖITÄ

Aikansa molotettuaan, tämä osasto teki täyskäännöksen sekä lähti tulojälkiään takaisin meidän helpotukseksimme.

Tämän jälkeen tämä olinpaikkamme on varmasti turvallinen tilanteen rauhoittamiseksi. Rupesimme haukkailemaan eväitämme, yhden miehen vuorollaan ollessa aina vartiotehtävissä. Aikamme kuluksi kävimme sitten pelaamaan korttia, missä tapahtui semmoinen ihme, että minäkin voitin ventillä ja vielä koko poruhkan rahat, 45 markkaa (en ollut mikään korttimies, sillä pelasoin harvoin ja silloinkin leikki-pelejä).

Päivällä puntaroitsin tilannetta ja huomasin ruokavarojen olevan vähissä. Ehdotin, että minä lähtisin vain 5—6 miehen kanssa etsimään sitä hyökkäysvaunuosastoa ja toiset antaisivat meille loput muonasta koska nykyisestä paikastamme voisi mennä vuorokaudessa läpi linjojen omalle puolelle.

Nyt kohtasinkin koko partion yksituumaisen vastauksen, etteivät he lähde linjoja ylittämään keskenään, mutta ovat valmiit lähtemään mukaani etsimään oletettuja hyökkäysvaunuja.

Koska arveluni mukaan tällä reisulla olisi mennyt noin kolme päivää, eikä ruokavaramme olisi riittäneet kuin yhdeksi päiväksi, en ottanut lisää riskejä. Olimme annetun tehtävän jo suorittaneet, joista tiedot oli saatava läpi linjojen. Tämä toinen oli enempi kuin huomautus, että semmoinenkin voi matkan varrella tulla ajankohtaiseksi.

Varttuilimme vain iltaa ja kuuntelimme kun tykistö puolin ja toisin ammuskeli harvakseen. Saimme näin sivusta paikannettua monta vihollisen tykistöasemaa.

Illan hämärtyessä aloimme suunnistaa kohti rintamalinjoja. Siinä tullessamme miinoitimme polku-miinoilla heidän huoltopolkunsaa. Sanoinkin Eino Pulakalle, joka oli pioneerikersantti (hän oli toinen

sakkolalainen tässä osastossa ja kertoi minulle tulleen koston veljensä Mikon kaatumisen), että nyt sinulla on hyvä tilaisuus, muuta kuin teette Matin kanssa huolellisen työn. Kyllä pojat näyttivät hommansa osaavan, kun kylvivät kaikki miinat visusti naapurin huoltopuolelle.

Matka jatkui pimenevässä syysillassa kohti linjoja. Nyt linjojen ylituskohdan etsiminen tuntuikin olevan tarkkaa hommaa, oikeata kellosepän työtä, sillä naapuri oli lisännyt huomattavasti vartiopaikkoja. Tuntematon maasto, pimeä syysyö, missä vihollisen vartiomiehett sormi liipaisimella kuuntelemissa yön ääniä. Tässä tilanteessa, jos missä, on keskinäisellä luottamuksella ja kaverin tuntemuksella ratkaiseva merkitys. Kylmä hiki otsalla ja joka hetki valmiina yllättäviin tilanteisiin etenimme äärimmäistä varovaisuutta noudattaen metri metriltä. Oli vaikea löytää vartiopaikkojen välistä sopivaa rakoa, mutta kai onni ja kokemuksen valito olivat taas puolellamme. Valittiin suoalue ja tuntui kuin olisi joka metrillä heitetty kivi pois repusta, minkä pystyi etenemään saamatta vihollisen vartiomiehiltä tulta silmilleen.

Tämä suo olikin pohjatonta hetesuota, joka ei kestänyt miehen painoa muuten kuin piti tulla nelinkontin ja vielä asetta käyttää painon tasaajana. Silti enemminkin tämänkin teki, kuin olisi väkiryntäköllä tullut linjan läpi, koska siinä tahtoo aina tulla tappioita, ja joskus ikäviäkin tilanteita.

Pikkuhiljaa lähestyimme omia linjoja ja aloimme antaa äänimerkkejä meikäläisille.

Omat tuntuivat miehittäneen asemat, ja äänistä päätellen olivat kovin hermoina ja liipaisinsormi herkässä, sillä heitä oli vihollinen joskus tällailailla jymäyttänyt ja siitä varovaisuus johtui.

Kun emme päässeet muuten yksimielisyyteen, huusin heille: — Kai te yhden miehen uskallatte laskea sinne, tulen ase selässä. Älkää ampuko! Jos sitten näytän Vanjalta, niin katsotaan mitä tehdään.

Selkisihän sekin tilanne onnellisesti ja partio tuli Ilomantsin Orosenvaaran koululle. Tarkoitus oli lämmittää sauna ja kuivatella vaatteet siellä, mutta kenestäkään meistä ei ollut saunan lämmittäjäksi, vaan jännityksen lauettua uni otti voiton.

Käydessäni sitten tekemässä raporttia reisustamme, jäin kirjaimellisesti ”suu auki” hämmästyksestä, kun sieltä laukaistiin: — No se hyökkäysvaunuosasto jäi tuhoamatta! Silloin vasta minulle sytytti — miksi partion vahvuudeksi oli määrätty 15 miestä. Hoke, tietäen Törnin kannan, ettei hänen miehiään läheta kukaan muu sanotunlaisia tehtäviä suorittamaan, muutti käskyn.

Nyt oli minun mittani täysi sillä kirota täräytin sanoessani: — Olsitte — — — sanoneet sen lähtiessä, ettekä nyt! Lähdetään ensiyönä uudestaan ja mennään vaikka Arkan-geliin, kyllä meiltä vapaachtoisia löytyy — sen kun lähdette vetämään! Reisua ei tullut, koska seu-

Kerron oman versioni Vaalimon Erkin-Ämmästä

Tapaus sattui ollessani sotapalvelusta suorittamassa Käkisalmen Jääkäripataljoonassa vuonna 1930.

Olin silloin työssä Juho Pelkisen maalausliikkeessä Kiviniemessä ja säästin työnantajalleni palkkaani, jota voisin sitten pyytää kun tarvitsen rahaa. Kun sitten siviiliin pääsyni alkoi lähestyä niin pyysinkin rahojani joita oli noin 1000:— markkaa, ehkä hiukan alle, mutta sota-pojan pussissa suuri raha siihen aikaan, joten täytyi olla varovainen niiden säilyttämisestä.

Oli perjantaipäivä, olimme menossa saunaan, kun otin kaapistani puhtaat alusvaatteet ja panin rahapussini piiloon kaappiin ja lukitsin sen.

Tultuani saunasta ei rahapussiani löytynyt enään kaapista. Tein ilmoituksen väepelille ja asiaa tutkittiin mutta syyllistä ei löytynyt. Siinä jo epäilemään, että onko minulla ollut ollenkaan niin paljon rahaa. — Pyysin soittamaan Pelkisel-

le ja jonka he tekivätkin. Rahamäärä tuli selväksi, mutta ei edistynyt.

Silloin tuli mieleeni Erkin-Ämmä ja pyysin komppanianpäälliköltä lomaa käydäkseni tietäjällä. Herrat panivat nauruksi, mutta antoivat lomaa yhdeksi päiväksi. Rahaa minulla ei ollut, sain lainaksi joltain 50 markkaa, jolla ostin puoli limonaadipulloa pirtua. — Oli kieltolain aika. — Olin kuullut, että pitää ainetta olla saadakseen tietoja. Lainasin polkupyörän ja pianhan 60 km taittui. — Kun rahaa jäi tähteesi vain 25 markkaa, tehtyäni edellämäinitun ostoksen, niin en voinut junalla matkustaa, sillä piti-hän maksuksi jättää toinen puoli lainaksi ottamastani rahasta.

Ajellessani ajattelin, että millainen noita se mahtaa olla, mutta perille saavuttuani minut vastaanotti herttainen mummeli. Olin kovin yllättynyt. Hän kertoi minulle, että hänellä oli kaksi helsinkiläistä nuorta naista jotka olivat menneet tuon-

ne linjalle kävelemään ja nauroi sanoessaan: — Jos tytöt ovat niin huonoja, etteivät miestä saa, niin panen korttia ja otan 20 markkaa. — Kävely oli jonkinlainen poppa-konsti?

Pian alkoi minun asiani kysely. Kerroin hänelle asiani, jonka jälkeen hän otti peilin kappaleen ja sen avulla, kun oli aurinkoinen ilma, heijasti auringon säteet tuvan seinään ja alkoi näkemäänsä selvittää, kertoi millainen kämpppä minulla on — ja minulta jäi suu auki heti ensimmäisistä sanoista alkaen. Sillä hän kertoi aivan oikein millainen huone minulla on ja monesko kaappi on minun. Kaikki piti paikansa! Sanoi, että kaappisi kohdalla olevasta akkunasta näkyy polku ja sen kahtapuolta on punaiset rakennukset. — Ne olivat meidän ja toisen komppanian käymälät! Lisää sanoi, että tie päättyy virtaan ja rahapussi on virrassa kiven alla.

Kasarmien ohi kulki Tenkalahdenvirta Vanhanlinnan ohi Vuoksesta Laatokkaan.

— Kun lähdin saunasta, niin siinä huoneessa oli miehiä kiiltävät esineet sylissä ja poika jolla on vasemmalla ranteessa arpi, hän otti rahapussin! Vei sen vyönsä alla punaisten rakennusten välistä polkua virtaavan veden rantaa, otti rahat ja upotti pussin!

Kertoi pojalla olleen kolme avainta, jotka eivät sopineet lukkoon ja kaapin ovi avattiin tiirikalla. Näin sain tarvitsemani tiedot ja kysyin maksua.

— Tämän viinan vain otan, sillä jos minä ottaisin sen 25 markkaa, jotka sinulla on lainattuna, niin sinä joutuisit polkemaan Käkisalmeen, mutta nyt saat ajaa junalla. Jos pidät kiirettä niin ehdit vielä hyvin junaan. Ja niin ehdinkin.

Tulin kasarmille, kerroin väepelille mitä olin kuullut, silloin hän komensi pojat riviin ja poika löytyi, jolla oli arpi ranteessa, mutta ei tunnustanut. — Eihän poika voinut

raavana päivänä tuli aselepo. Lähdin evakointilomalle Sakkolan Kurikkalaan, mistä olisi jutun aihetta pitempäänkin, mutta siitä toiste.

— — —

Asia jäi minua painamaan ja sodan jälkeen sattumalta Suolahden Seurahuoneella erään everstin myötävaikutuksella jouduin kasvotusten tämän edellä mainitun reisin suunnittelijan kanssa. Asia selvitettiin. Tämä henkilökohtaisten pyyntöiden tavoittelija joutui jo Törnin lomalta tultua, sinä aikana kun me olimme partiassa, totisen paikan

eteen. Siinä oli kysytty miestä eikä katsottu ruusukkeita!! — Sodassa sattui kaikenmoista. Tämä oli reisu monien reisujujoukossa, ei vaarallis, ei ehkä siinä mielessä kertomisen arvoinen — mutta tuo tuntematon hälyttäjä on edelleen arvoitus...

Tällä reisulla oli mukana myös nykyisin hyvin korkeassa asemassa oleva kansalainen, ja hän voi vaikuttaa paljon Suomen tulevaan kohtaloon. Hän oli yksi meistä — rehti aseveli, johon voi luottaa!

Vanha sissi

Pienkonekorjaamo

NUORA-MOTOR

Härmälänkatu 15, TAMPERE

Puhelin 931-654 411

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Perämoottorit Ruohonleikkurit Moottorisahat sekä muut polttomoottorikoneet

Kuolleita

Helena J o k i n e n o.s. Naskali syntyi 1. 3. 1896 Sakkolan Lapinlahdessa, kuoli 17. 1. 1985 Tampereen keskussairaalassa. Entinen kotipaikka Sakkolan Arkuntanhua. Viimeinen asuinpaikka Ruovesi Väärinmaja.

Elli Aadolfiina K a r v o n e n syntyi 31. 1. 1904 Sakkolan Petäjärvellä, kuoli 14. 12. 1984 Lappeenrannassa.

Elli Karvonon kävi koulua Käkisalmessa ja jatkoi opintojaan Helsingin Suomalaisessa jatko-opistossa, josta valmistui luonnon ja maantiet. opettajaksi v. 1929. Hän toimi opettajana Isossakyrössä, Nurmeksessa, Terijoella ja Alavudella. Vuosina 1936—49 hän toimi virkailijana Viipurin Sotilaspiirin esikunnassa. Vuodesta 1947 hän oli Partek ent. Paraisten Kalkkivuori yhtiön konttorissa aina vuoteen 1969 jolloin jäi eläkkeelle. Viimeksi hän asui Lappeenrannassa.

Tammikuun 5. päivänä hänet siunattiin Lempäälän kirkossa ja kiireän pakkassään vallitessa saatettiin sukuhautaamaan Lempäälän kirkko- maalle. Kaunis muistotilaisuus vietettiin Moisioin Karvosella.

Selma K a n n i n e n o.s. Silvasti syntyi 24. 8. 1904 Sakkolassa, kuoli 12. 1. 1985 Hyvinkäällä. Siunaus toimitettiin Nurmijärven kappelissa 26. 1. 1985. Viimeinen kotipaikka Nurmijärvi Raala.

Aino O l l i k a i n e n o.s. Lampinen syntyi 7. 2. 1906 Sakkolan Valkjärvellä, kuoli 3. 12. 1984 Loimaalla. Viimeinen kotipaikka Punkalaidun Kivisenoja.

Rauha J o u s r a n t a o.s. Naskali syntyi 24. 5. 1913 Sakkolassa, kuoli 4. 2. 1985 Valkeakosken aluesairaalassa. Kotikylä Sakkolassa Pannusaari ja viimeinen kotipaikka Lempäälä.

Alma Eeva P a r v i a i n e n syntyi 16. 8. 1913 Sakkolassa, kuoli 7. 1. 1985 Loimaan aluesairaalassa.

Sievä Loviisa R a h k o o.s. Niukkanen syntyi 28. 4. 1916 Sak-

kolassa, kuoli 14. 1. 1985 Helsingissä. Entinen kotipaikka Sakkolan Valkjärven kylä.

Veikko Martti O l l i k a i n e n syntyi 28. 3. 1917 Sakkolassa, kuoli 11. 1. 1985 Nokiolla. Kotikylä Sakkolassa oli Petäjärvi. Siunaustilaisuus Nokian kirkossa 26. 1. 1985, minkä jälkeen muistotilaisuus Nokian Seurakuntakeskuksessa.

Toini Rekina P a r a n t a i n e n o.s. Niukkanen syntyi 3. 5. 1920, kuoli 9. 1. 1985 Äänekoskella. Entinen kotipaikka Sakkolan Valkjärven kylä.

Maanviljelijä Aimo K u i s m a kuoli 27. tammikuuta Valkeakoskella äkilliseen sairaskohtaukseen. Hän oli syntynyt 29. lokakuuta 1922 Sakkolassa.

Kuisman elämäntyöksi muodostui Lysti-Voloskan tilan viljeleminen ja rakentaminen Lempäälän Lastustenkulmalla. Yhdessä vaimonsa kanssa hän kehitti siirtokarjalaisesta asutustilasta nykyaikaisen kirjanpitotilan. Erityisellä harras-

Minä sain rahani, poika opetuksen ja setänsä maksoi viulut sekä Erkin-Ämmä sai pitää suuren tietäjän maineen.

Oli kulunut useita vuosia, kun samainen poika markkinatansseissa kyseli nimeltä minua ja esitteli olevansa se poika joka pussini vei. Oli iloinen, että asia oli päättynyt niin ja muistaakseni asevelikunniaksi otimme pienet paukut, en kyllä varmasti muista...

Uskoni on, että kyllä mummo tietäjä oli ja minun siellä käydessäni jo keski-ikäni sivuttanut. Sillä todistuskappaleeksi on minulle jäänyt kansakoulutodistus, joka kuukauden makasi Vuoksen pohjassa, todistus on kärsinyt, mutta numerot näkyvät vielä yllättävän selvästi!

Urho Räikkönen

tietää, että mitä tietäjä oli minulle kertonut — näin tarkat tuntomerkit. Ja tämä tieto oli pidettävä salassa. — Poika ei tunnustanut ja asia jäi siihen... Kohta Mörskyn Jussi tuli lomalta ja sanoi ottavansa selvän jos annan litran pirtua työstä? Johan alkaa selvitä! Jussi vei pojan mukaansa rantaan, katseli sormiensa välitse ja kertoi näkemäänsä: — Ei se ensimmäinen avain sopinut, eikä toinen, eikä kolmaskaan, mutta tiirikalla aukesi, se tiirikka sopi jonka heitit tuonne virtaan. Minkä kiven alla se pussi on?

Poika rupesi itkemään ja sanoi Jussia noidaksi. Nosti pussini pois kiven alta, mutta siitä olivat rahat poissa. Koska Mörskyn Jussi oli olemukseltaan tumma ja kooltaan roteva sotilas ja auttoi paljon asiasa. Varusvaraston kersantti jonka apulainen olin sanoi minulle: — Jos

se puolihumalainen työntää sen pojan virtaan? Alkoi huolettaa ja läksin perästä.

Molemmat tulivat vastaan ja itkivät. Kysyin: Mitä nyt? Jussi kertoi pojan ottaneen pussin.

Erkin-Ämmä oli kertonut, että muut rahat ovat menneet mutta 500 markkaa on kaupunginsotilasrakennuksen halkokuurin vintillä kurkiaisten päällä. Pojat lähtivät hakemaan yhdessä rahat ja eivät palanneet ilman sitä litran pänikkää. Poika joutui uudelleen kuulus-teluun ja tunnusti. Muttei ilman Mörskyn Jussin apua asia varmaan-kaan olisi koskaan selvinnyt.

Pojan setä maksoi puuttuvan rahamäärän ja pataljoonankomentaja, eversti Jussi Sihvo määräsi pojalle kaksi viikkoa putkaa, kun en minä halunnut anteeksipyyntöä jälkeen sotaoikeuteen asiaa viedä.

Vuosia täyttäneitä

miehellään hän seurasi metsän eri ilmiöitä.

Sotien aikana Kuisma toimi lääkintämiestehtävissä Kannaksen alueella.

□ □ □

Aimo Kuisma jää mieleimme harmitsevana, oikeudenmukaisena, aikaansaapana ja silti vaatimattomana talonpoikana. Hän ei ollut puhe- liimpia karjalaisten joukossa mutta ylsi julkisissa puheissaan huomattaviin suoriin. Hänellä oli kypsään ikään asti häivähdys ujoutta, joka saattoi hetkessä haihtua poikamaisen innostuksen tieltä. Sotavuodet ja useampien ammattien tuntemus olivat koulineet hänestä elämää ymmärtävän ihmisen jolle kaikkalainen kiihkoilu oli vierasta. Hän seurasi tarkkaan maailman tapahtumia ja luonnon kulkua suh- tautuen asioihin karjalaisen tunte- pohjan ja 'sillanpääläisen' elämän- filosofian suuntaisesti.

Äidin varhainen kuolema, isän kansanedustajatehtävät ja kotitilan menetys vaikuttivat Kuismaan siten, että hän otti elämäntehtäväkseen vastaavanlaisen tilan rakentamisen Hämeeseen. Lujalla työllä ja harkitulla koneistuksella hän onnistuikin tavoitteessaan.

Yhteisissä asioissa Aimo Kuisma pyrki perustelemaan mielipiteensä ja edistämään sovitteluratkaisuja. Tarvittaessa hän kuitenkin osasi olla luja ja pysyä kannallaan vaikka- pa vastoin yleistä mielipidettä.

Viimeisinä vuosinaan hän pohdiskeli matkaa rajantakaiseen Karjalaan. Kiivaimman työn ja toimen hellitettyä oli lapsuuden maisemilla ja maakunnalla vetovoimaa jota naapurimaan poliittiseen kulttuuriin kohdistuva uteliaisuus ei suinkaan vähentänyt.

Aimo Kuismaa jäivät kaipaamaan kolme lasta, neljä lastenlasta sekä muut omaiset ja ystävät. Hänen poismenonsa osui melko tarkalleen puoli vuotta puolisonsa, Seija Kuisman, kuoleman jälkeen.

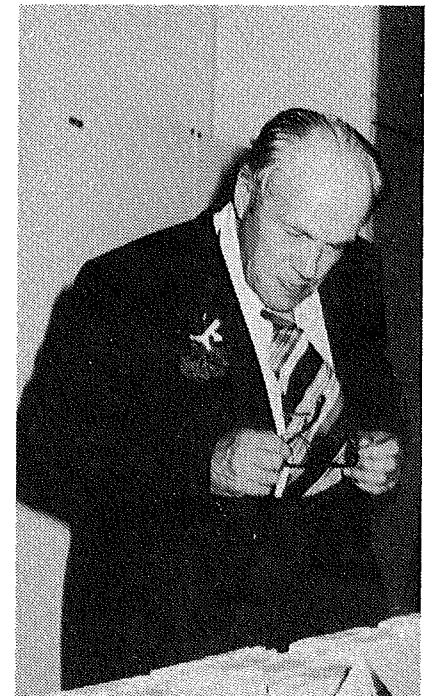

tuksella hän perehtyi maatalouden kannattavuuskysymyksiin.

Maanviljelijä Kuisma oli perinyt kotoaan kiinnostuksen yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Hänen luottamustoimiinsa kuuluivat Lempäälän-Viialan Osuuspankin johtokunnan puheenjohtajuus, Pukalan-Painon yhteismetsän hoitokunnan puheenjohtajuus ja Valkeakosken Aluesairaalan liittovaltuuston puheenjohtajuus. Hän oli mukana myös mm. karjalaseurojen, osuustoimintajärjestön ja maataloustuotajajärjestöjen työssä. Poliittisen vakaumuksensa mukaisesti Kuisma osallistui keskustapuolueen toimintaan kuuluen sekä keskustapuolueen puoluevaltuustoon että -hallitukseen. Hän kuului myös Lempäälän kunnanvaltuustoon ja -hallitukseen.

Aimo Kuisma oli harrastuksiltaan innokas lukija, urheilun ystävä ja luonnontarkkailija. Erityisen

Putkiliike
P Nuora Ky
37560 KULJU
puh. 676 100

Maanviljelijä, toimittaja Viljo P u r o n t a a täyttää 70 VUOTTA 18. 4. 1985 Vesilahden Laukon kylässä.

Suvannon Seudun vastaavana toimittajana ja konttorinhoitajana hän on touhunnut vuodesta 1968. Valokuvassa hän silmäilee kirjoittamiaan perinnekokoelmia Museovierastossa. Urheilutouhuistaan hänelle on myönnetty Suomen urheilun hopeinen ansiomitali. Sotainvalidien toimintaan hän osallistuu nykyisen kotipaikkakuntansa osaston puheenjohtajana, sekä kuuluu jäsenenä Sakkolan Sotainvalidi- ja sotaveteraanikerhon johtokuntaan. Lisäksi hän on ollut mukana kunnallisessa ja yhdistystoiminnassa useita vuosikymmeniä.

85 VUOTTA täytti 31. 12. 1984 Hilma Nuora os. Karonen Nokialla. Hän on syntynyt Sakkolan Sipilänmäellä, kotikylä Sakkolassa oli Petäjäjärvi. Nykyinen kotipaikka Nokian Joenpohja. Poikansa Kallervo Nuora täytti 60 vuotta 10. 3. 1985 Nokian Joenpohjassa. Poikansa Kari Nuora täytti 50 vuotta 26. 2. 1985 Tampereella. Poikien entinen kotikylä Sakkolan Petäjäjärvi.

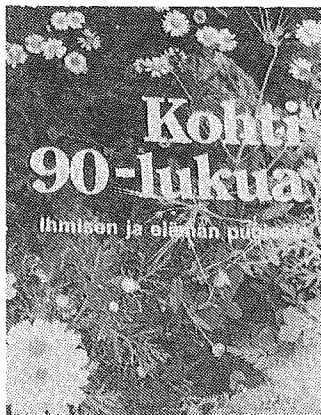
85 VUOTTA täytti 6. 2. 1985 Iida Maria Jääskeläinen os. Haikonen Pirkkalassa. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Kirkonkylä.

80 VUOTTA täytti 27. 2. 1985 Juho Lemmetti Lempäälässä. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi.

70 VUOTTA täytti 8. 1. 1985 Saima Korkea os. Kurppa Punkalaitumen Kannistossa. Hän on syntynyt Uudenkirkon Keppolassa ja kotikylä Sakkolassa oli Arkuntanhuu.

70 VUOTTA täytti 23. 1. 1985 Alvar Nalli Imatralla. Kotikylä Sakkolassa oli Kaarnajoki.

70 VUOTTA täytti 29. 1. 1985 Hilja Länsirinne Lempäälän Moisiossa. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Haparainen.

60 VUOTTA täytti 1. 1. 1985 Aimo Kinnari Punkalaitumen Sarkkilassa. Entinen kotikylä Sakkolan Valkjärvi. Hän harrastaa laulua, ollen mukana Punkalaitumen Mieskuorossa edelleenkin.

60 VUOTTA täytti 20. 1. 1985 Yrjö Kyllästinen Punkalaitumella. Hänen entinen kotikylänsä oli Sakkolan Volossula.

60 VUOTTA täytti 26. 1. 1985 Aino Helena Pusa Tampereella. Hänen entinen asuinpaikkansa oli Sakkolan Luprikkala.

60 VUOTTA täytti 20. 2. 1985 Veikko Aatos Jortikka Pirkkalassa. Hänen entinen asuinpaikkansa oli Sakkolan Volossulan Kaarnajoen kylä.

60 VUOTTA täytti 28. 2. 1985 Olavi Kuparinen Vesilahden Rautialassa. Hän on syntynyt Sakkolan Petäjäjärvellä. Hän viljelee esimerkillisesti maatilansa ja lisäksi on huomattavasti vuokrattua lisämaata. Olavi Kuparinen on Vesilahden kunnanvaltuuston puheenjohtaja ja Vesilahden Osuuspankin hallintoneuvoston puheenjohtaja. Lisäksi on ollut mukana lukuisissa seuratoiminnoissa.

Hum.kand. tutkinnon

on Joensuun Yliopistossa suorittanut, opettajatoimensa ohessa, Senja Huuhka Lieksasta. Hänen äitinsä on Jenny Ylikoski ent. Huuhka o.s. Harttiin Sakkolan Lapinlahdesta. Hum.kand. Senja Huuhkan entinen kotipaikka oli Hiitola.

Toimituksen tuoli

Kyllä Varpaan vanha Ukko ennen säätaapahtumat oikein ennusti. Oli sukuakin, mutta ei minulle ole sääennustustaitoa suotu, jos ei liene tarpeellistakaan. — Sillä hyvin harvat nykyennustajat satuttavat sinne suuntaankaan, sillä kun ennustus vettä sataa niin taivaalla katselee kuu 38 asteen pakkasessa palelevia ihmisiä.

Kuljettavat nykyisin lapset koulukyydissä, joten he ovat turvassa pakkasen puremilta.

Sääliksi kävi kilpahiihtäjiä. Ei ensin ollut lunta, sitten vain pauk-

Virkkien sukukokous

Virkkien suku kokoontui kenties ensimmäisen kerran 400-vuotisen taipaleensa aikana näin suurella joukolla, yli 200 henkeä, Karjalatalolla Helsingissä, kokoonkutsuja puheenjohtaja Lauri Virkki.

Juhla alkoi Hietaniemessä muistohetkellä esivanhemmille. Veikko Virkki puhui lämmöllä Karjalaan jääneiden muistolle ja Matti Virkki laski seppeleen Karjalaan jääneiden vainajien muistomerkille.

Juhlapäivällinen, oikea karjalainen pitopöytä odottikin jo Karjalatalolla. Siinä sitä sitten koitettiin tutkailla kuka kukin on, asiaa olisi todella paljon, mutta vuorossa oli Lauri Virkki ja suvun historiikki.

Tutkimuksien mukaan Muolaan rälssitilan isäntä oli vuonna 1581 Lauri Wircki. Puolan liittolaisena valtakunta sodassa 25 vuotta Venäjän Iivana Julmaa vastaan. Sodan vielä kestäessä sai tilan isältään vuonna 1590 Antti Laurinpoika. Pojat Matti ja Heikki palvelivat ratsumiehinä niinkuin luultavasti isänsä ennen heitä.

Vuonna 1611 Matti Antinpoika peri talon isältään. Otti nähtävästi

osaa sotiin Tanskaa, Puolaa ja Venäjää vastaan. Kuninkaana silloin oli Kaarle IX ja Kustaa II Adolf. Sitten nuorin veli Heikki näyttää joutuneen ratsumieheksi veljensä jälkeen, osallistuen kolmikymmenvuotisen sodan loppunäytöksiin.

Vuonna 1635 Antti Heikin Virkki tuli rälssitilan isännäksi, toimien veljensä Tuomaan kanssa ratsumiehenä, kun taas veljet Heikki ja nuori Hannu olivat suurperheen huoltajina kotosalla. Tuomas Heikinpojalla oli viis poikaa, Martti, Tuomas, Juho, Yllö ja Erkki. Niin tulikin vuonna 1669 Martti Tuomaanpojasta isäntä, Tuomas ja Juho taas ratsumiehinä. Martti Tuomaanpoika sai kokea nuo hirvittävät ”kuolinvuodet” v. 1695—1697, kun molempina vuosina sato täydelleen tuhoutui, eikä apua mistään.

Vuonna 1697 Tuomas Martinpoika peri tilan isältään. Samana vuonna valtaistuimelle nousi nuori Kaarle XII. Tuomas ja sukulaismies Heikki Hannunpoika seurasivat kuningastaan Narvaan v. 1700. Sitten seurasi Ison Vihan aika. Kesti 14

vuotta ennenkuin Pietari Suuren uudelleen koottu armeija löi Suomen armeijan rippeet Isossakyrössä v. 1714.

Näin oli Heikki Hannunpoika viimeinen Karoliini Virkkien suvussa. Uudenkaupungin rauhassa Kannas jäi Venäjälle v. 1721 lähes 90:n vuoden ajaksi ja lahjoitusmaan omistajien orjiksi omiin sukutiloihinsa.

Vuonna 1727 Matti Tuomaanpoika peri tilan isältään. Olot kurjistuivat, mutta tästä eteenpäin suku kuitenkin lisääntyi ja haaraantui ja sukututkijan on helpompi seurata kirkonkirjoja joita siitä ajasta lähtien on jo säilynyt.

Nämä tiedot on historian katkoista kaivanut Maatalousseurojen Keskusliiton toimesta suoritettu tutkimus Lautta-Mattilaisten esi-isistä maatilantilan isäntinä sekä Lauri Virkin, Niilo Virkin, Erkki Virkin, Maila Mäkisen ja Rauha Virkin jatkotutkimukset.

Pitkän ja vaiherikkaan historian jälkeen seurasi taiteilija Pirjo Virkin syvälinen ja vaikuttava näyttö kansanrunoutemme aarteis-

kuva pakkasta, jossa silmät ja kasvo on kovassa vaarassa jäätyä.

Kaikesta huolimatta Suomen hiihto luisteli taas kerran eteenpäin. Nytkin on huomattava, että voittajat ja suurin osa etupäähän yltäneistä ovat lähtöisin itärajan tuntumasta. Joka on mielihyvin todettava. Kesäolympialaisten ”rähinästäni” Karjalakin heräsi ja mitalimiesten lapsuusseutukin löytyi. Toivottavasti voitot ja voittajat huomioidaan vastaisuudessa kun kerran lähes lapsellisia touhuja ylistetään...

Edellä mainitsin hiihtäjien ja

maankulkijain pakkasvaurioista, joka aina korjaantuu kevään mukana, mutta kun töyhtöpääpunkkareilta jäätyi koko pää! Se on jo kovajuttu. Auttaako edes lääketiede tähän.

Kyllä karvareuhka on osa olennaista suomalaisuutta talvisin, ilman kainoutta sitä voi pään suojana pitää. Äly ja lämpö säteilee aina ylöspäin ja karvahattu toimii termostaattina, johon ei punkkarien päälakityöhyttö ole ensinkään sovelias... Kirjoista en nyt tarinoi enempää kuin, että kun olette jokaiselle perheenne jäsenelle hankki-

nut Lempäälän Osuuspankista Sakkolan kylät tuvasta tupa-teoksen ja rahaa liikenee niin tutustukaa Laila Hietamiehen teoksiin. Hyvää luettavaa!

Kaarlo Kallonen muistuttaa, että on viimeiset ajat muistiin kirjoittaa kotiseutumme tapahtumista, ikärakenteen huomioonottaen muistitieto poistuu lähivuosina ainaiseksi kertojien mukana. Minulla on sama ajatus mielessä. Siis kaikki muistiot talteen, sillä muistelmien arvo nousee vuosien myötä arvoihin jota me ei vielä täysin tajutakaan.

Muistoja Karjalan Martta-ajoilta

Toinen jakso

Kaik toimet yhteist
vuonna 39 päättty.
Ikävä se meist ol,
mut nii ol Herralt
säättty.
Rupes kuulumaa kova jyrinä
ja pauhu.
Ni meijät valtais
pakokauhu.
— Kulovalkia tavoin
levis tieto joka paikkaa:
Naapur rupes täyvel touhul
siirtämeä raja-aitoa!

Myö otettii kotipihalt
täyttä laukoa,
jot päästäis kunnol
kosesilloist yli!
Ettei meitä vastaanottais
kosken kylmä syli.

Evakkotie ies leivietä ja kaitoa.
— Välil käytti Karjalas ja saatii
kotionnie maistoa:
Siel siinti järveselät,
sekä kukku käki.
Olliit vastas kotteraiset,
sekä västäräkit.

Tervetullieks toivottii!
Ja elämistä jatkoa.
Uutta kottii rakentoa,
miten kukin jaksoa.
— Mut pari vuuve peät
soatii toas marssii
pitkeä matkoa...

Herra meitä on kuljettant
kuin Israelin kansaa.
Toisi ajoi kurittoa
ja toisi antieks antoa.
Nöyrin mielin täytyy
tyytyy ja leiviskämme
käyttää.
— Ettiep-päi elämää tiije,
vaan tulevaisuus sen näytteä.

Osattais kunnol elleä ja
Herran käskyi täytteä.
— Teäl pitteä työtä alottaa
vaikka mitä laatuu.
Kiitteä Herraa ilomielin,
kun uuvet koit on saatu.
Lempi Sivuranta

tosta niin ilossa kuin surussa entisen
sakkolalaisen Larin Parasken mu-
kaan.

Sen jälkeen Tyyne-Kerttu Virkki
eloisasti kertoi oman vaiherikkaan
historiansa, varakkaan kodin suu-
ren sisarusparven työteliäästä elä-
mästä.

Sitten seurasi Juhani Pohjamie-
hen: "Äiti laulaa", jonka Asta ja
Lauri Virkki esittivät duettona her-
kästi eläytyen äidin tunnelmiin vu-
osisatojen saatossa. Veikko Virkin
kolme sukupolvea esitti opettavan
kuvaelman ja Maire Virkki loihti
esiin vuosientakaisen haastattelun.
Viimeisenä dos. Maire Pyykkö pa-
kinoi äitinsä os. Virkki kasvatuse-
netelmistä, jotka tuntuivat hyvin
päteviltä ja olisivat tarpeen nyky-
äänkin.

Kahvitauon jälkeen alkoi suku-
kokous. Sen avasi seurauksen pj., opet-

taja Lauri Virkki ja avaaja valittiin
puheenjohtajaksi sekä sihteeriksi
Onni Virta.

Käsiteltiin kuluneen tilikauden
asiat ja myönnettiin vastuuvapaus.
Puheenjohtajaksi valittiin seura-
vaksi kaudeksi op. Lauri Virkki,
sihteeriksi Onni Virta, tilintarkasta-
jaksi Asta ja Outi Virkki.

Valittiin sukuneuvoston jäsenet,
sovittiin jäsenmaksun suuruus, pää-
tettiin, että sukuneuvosto laatii eh-
dotuksen seuran säännöiksi seura-
vaan kokoukseen joka pidetään
kolmen vuoden kuluttua myöhem-
min sovittavassa paikassa.

Lopuksi puheenjohtaja kiitti su-
vun jäseniä kokouksesta päättäen
sen. Lauoimme yhdessä Maamme-
laulun.

Rauha Virkki

VEIKKO SOKURA
Erikois-
hammasteknikko
TAMPERE
Mäkipääkatu 39—41 II kerros
Puh. 556615

Huuhkan poika

— Ei se ollut hyvän edellä sellai-
nen tapaus. Nyt se vihoittuneena
kuivattaa järven, toisti mies arve-
luaan.

— Tämä lienee Taipaleen miesten
hommaa, kuivatus. Kuulin jo tuon-
noin niiden aikeista, nyt ne ovat
kaivaneet sitä hiekkakannasta, joka
erotti Suvannon Laatokasta — sel-
vitti Mattiveli päätelmäänsä.

— Muistan minäkin Laulajaisen
pääsiäisenä täällä käydessään puhu-
neen, että pitäisi Suvannon vettä
vähän laskea, kun joka kevät pyrkii
nousemaan niityille. Estelin silloin
vielä, huomautin sille: "jospa teistä
ei olekaan sitten ojan sulkijaksi",
— Nyt se on tullut vahinko — tahi
on tulemassa, nyt on menemässä
järvi, hätäili Kouru. — Lähdetään,
miehet, sinne, mennään katsomaan
taipaleisten puuhia. Tukitaan oja
— tukitaan oja vaikka tapellen!
Meille on tärkeämpi Suvanto, kuin
Taipaleen-puoleisille lehmäkarjat!
lausui Juhana miehilleen.

Yks kaks romisi venhe teloilta,
liukui vankkojen miesten vetämänä
liukkaan-norealla mutapohjalla ve-
silipille, ja kohta kiiti nelisoutimi-
nen Kourun venhe Susiniemelle,
josta miehet lähtivät jalan, ranta-
malla kulkevaa oikotietä pitkin,
viuhtomaan Taipaleen kannakselle.

Kului tunti, toinen. Kourulaiset
saapuivat n.s. Linnanmäelle, van-
halle vallitöyrälle, joka aikoinaan
oli rakennettu kannaksen puolus-
tukseksi idästä uhkaavaa hyökkäys-
tä vastaan. Siihenhän se näkyi, kuu-
lui, kihisi vesien meno, laineitten lii-
kunta.

— Sanoinhan minä, täällä ovat
taipaleisten lapiot olleet sörnimäs-
sä. Mennään tuonne, jos häntä saisi
vielä uomaa tukituksi!

Miehet eivät kuulleet kuitenkaan
Kourun sanoja, sillä tällöin sortui

eräitä satavuotisia, rantatuulissa
oksittuneita mäntyjä virtaan ehkä-
semään osaltaan veden kulkua; pai-
ne synnytti humuista kohinaa petä-
jiä pudistellessaan ja tukistaessaan.
Vaarin piti viitata kylään päin, huu-
taa:

— Ei jäädä tähän tölläilemään!
Mennään kylään, etsimään isännät
käsille, koetetaan miehissä tukkia
kaivantol!

Ei tarvinnut miestemme mennä
pitkälle, kun he kohtasivat kylänsä
isäntiä, tapasivat tulijoita, menijöi-
tä, näkivät kannasharjulla kaiken

Taipaleen asujamiston ja älyivät
jokaisen kasvoilla jähmeisen kau-
hun.

Mikäli löyhä hiekka humahteli
uomaan reunamilta, sikäli suureni,
leveni, syveni virta — mikäli virta
taasen suureni, syveni ja leveni, sitä
valtaisampina syöksyivät hiekkaiset
pengermät vesipauhuun, hajosivat
yksin jyvän, antaakseen tilaa toisten
vyörymien kaatumiselle. Suvannos-
sa riitti vettä, harjulla riitti monisy-
listä putousta.

Kouru tapasi Laulajaisen. Vaari
yritti haastaa miehille, äkällä, to-

Porraskivi

*Taimi-serkku Sakkolasta löysi porraskiven,
istui siinä aatoksissa muistelmia hiven.
Ennen muinoin siellä kuului lasten leikin ilo...
Niin on ajat muuttuneet — on muistojen vain kilo.
Porraskivistä tuns vain muistojen kauniin kaihon.
Miks on näin, Herra tietää vain.
Vierähti kyynel — porraskiven kun nähdä sain.
Aikojen menneen porraskiven, sen löysin nyt...*

*Senja-sisko löysi ruusupuskan kotikunnailtaan
ja viinimarjapensaita kolme, kaksi...
Kaipaus tuli hällekin vierahaksi...
Lapsuusajat muistojen virikkeeksi.
Silloin oli vielä nuori siellä väki
Kuului paimenen ääni, kukkui käki...*

*Siiri-sisko myös haikain mielin
muistaa ajan, menneen nuoruusajan
ihanat...*

*"Talviturkin" sinne heittivät Lupran järveen...
Taas on vain muistoja taas. Muistoja vain
nuoruusajan, jotka sulasoituina soi.*

P. HÄNNIKÄINEN

Suomen puolesta

Autojono pysähtyy kylän laitaan.

— Autoista pois, kuuluu huuto etupäästä.

— Nyt taisi kyyti loppua, ajattelee ääneen Alekski hypäten auton lavalta alas.

— Hyvä oli tämäkin, kyllä säästi paljon hikeä, lisää Alekski, kuin autoja kiittääkseen. Nostaa vielä lakia autoille ja toivottaa hyvää matkaa...

rua ajattelemattomasta teosta — ei tullut mitään — eivät kuulleet miehet toistensa puhetta — ainoastaan ilmeet osoittivat, että Juhana oli äärimmäisen tuimentunut. Laulajainen hätäntynyt. Kouru näytti ajattelevan: ”kaikki menee Suvannon vesi tätä menoa, loppuu viimeiseen tilkkaansa! — Taipalelaisten kasvoilta voi lukea: ”kaikki on hukassa, kylään päin ujentuu uoma, talot menevät, pellot häviävät, kohta on Taipale olematon! — ”

Tällöin liikahtikin ensimmäinen tupa, vaipui löhköä kokonaisine pihamaiseen valtavaan, kosken vauhdilla kiitävään kymiin. Maa huuhtoutui hetkessä sirusiinsa. Pihalla tepastellut, keskipäivälauluilla puuhaillut kukko ryöpsähti hätäisillä siipi-iskuilla Laatokalle viilettävän tuvan harjalle, jatkaen huolettomana etäännyviä kiekujaan.

Täkaläiset asukkaat ja useat syrjäisetkin katselijat kiirehtivät taloille ja lähellä sijaitsevan kylän karta-noille. He korjasivat itkien ja voitellen, mitä irrallista mukaansa saivat, sillä vesien hyökkyvähä pauhina yltyi yhä hurjemmaksi. Oli kuin Suvanto olisi tahtonut kostaa laskijainsa ja päätelty: ”jos menen minä, niin menet sinäkin!”

— Hyväksi oli meille tämäkin kuljetusmatka. Säästettiin ainakin kolmen päivän marssilta.

Joukkue vetäytyi metsän suojaan auringolta ja siellä jo pieksettiin puseroista pölyä pois ja aseita puhdistettiin.

— Tuolta Ylätalo tulee. Kysytään minne mennään?

— Tämä on Mantsilan kylän seutua, puhelee Huuska.

— Miltäs autokyyti tuntui?

— Hyvältä tietysti. Matka joutui ja samalla säästyivät saappaanpohjat, vastasi Alekski Ylätalon kysymykseen. Ja lisää: Mihin päin tästä nyt lähdetään?

— Ei tästä nyt mihinkään lähdetä, vartutaan kuormastoa ja oleillaan vaan... Voi olla, että yökin ollaan tässä metsän suojassa Luojan holvikaton alla...

— Menehän se tässäkin, kun on näin lämmin, vastaa Alekski ja tuntuu olevan kuulemaansa tyytyväinen.

— Katselkaa pojat makuupaikkoja, sillä tässä tämä yö menee. Ylätalolta sen kuulitte, puhelee Huuska.

— Otetaan havuja alle, on edes selällä mukavampaa. Asko ja Alekski ja Hannes jo touhuavat korviketulta, sillä vain korvike ja vanikka on nyt tämän illan tarjoilua. Kun yöllä kuormasto saapuu niin sitten vasta saadaan soppaa. Näillä eväillä on pärjättävä siihen saakka.

Korvikkeet on kohta juotu ja pian on lämmin heinäkuun yö nukuttanut sotilaan toisensa jälkeen uneen...

Aamun viileys, sillä Laatokka on lähellä, sen verran vaikuttaa ettei ketään tarvitse herätellä. Kohta aurinkokin on niin korkealla, että alkaa lämmittää... Tauno Huuska

hieroo silmiään. Väinö Vulli ja Valtter Naskali sytyttelevät tulta korvikenuotioon ja koko joukkueessa liikettä syntyy.

— Aikasessa on lähetti Pelto-Timper. Mitähän sillä on asiaa?

— Ottakaa pojat pakit, töpinä on tullut, opastan teitä sinne.

— Se on hyvä! ”Rupeaa taas Lyyti kirjoittamaan”, kerkesi Alekski sanomaan.

Joukkue on lähtövalmiina ennätysajassa. Elämä palautuu taas sotilaan normaaliuomiin, kun saadaan ruokaa ja aamu saikat samalla kertaan. — Rauhassa suoritetaan ruokailu ja saikka juodaan päälle. Kohta kiireisimmät vetäytyvät tantereelle selälleen...

Jos nukuttaa, niin nukkuvat, ellei niin, ovat muuten vain, antaen katseen kiertää puiden lomitse sinitaivaalle.

— Huuska Ylätalon luo, huutaa Pelto-Timper kaukaa.

— Tullaan, vastaa Huuska, lähtien samalla komppanian komento-paikalle. Siellä on tavan mukaisesti kartta levällään ja Ylätalo on syventynyt tutkimaan karttaa.

— Katsokaas tästä kartasta. Me ollaan nyt Manssila-sanassa ensimmäisen ässän kohdalla. Tehkää siihen merkintä. Tästä saatte kartat ympäristöalueesta...

— Viimeinkin kartat, on oltu tähän saakka kuin säkissä kulkien, puhelee Huuska.

— Katsokaas, jatkaa Ylätalo, me lähdetään nyt tästä etenemään Laatokan rannan suuntaan ja tutkimme ranta-alueen ja Lunkulan saarella on vaikeuksia. Mennään sinne apuun, sillä vihollinen on tehnyt sinne maihinnousun. Muusta ei ole tietoa, mutta selviäähän se, kun sinne menemme. Lähtö on kello seitse-

män ja valmistautumiseen on tunti aikaa.

Huuska palaa joukkueensa luo. — Tulkaa kaikki tänne ympärilleni! Ja hän levittää kartan sekä näytti ensin paikan missä ollaan. — Nyt seitsemältä lähdetään tästä rannan suuntaan ja sitten jatketaan länteen päin. Täällä Lunkulassa on — tuossa noin, vihollinen tehnyt maihinnousun. Sinne mennään avuksi. Lähtöön on aikaa tunti.

— Komppania liikkeelle! Suunta on suoraan etelään, kohti Laatokkaa. Komppania etenee vähän käytettyä metsätietä pitkin. Tältä alueelta on vihollinen jo vetäytynyt, eikä häiritse komppanian marssia. Laatokka, Karjalan meri, alkaa häämöttää ja sitten käännetään länssisuuntaan.

— Voi, voi, — kun tulisi tauko, että pääsisi uimaan, kuuluu joukosta puhetta.

— Jättäkää iltaan nuo puheet, ei me keskellä päivää uimaan päästä, puhelee Tauno Huuska lähellä oleville. — Illalla mennään vaikka kuinka myöhään.

— No, ei ainakaan sitten, lisää Alekski.

Marssi jatkuu. Taukoja pidetään tarpeen mukaan, vaikka marssin tahti onkin kiireinen. Tuntuu olevan kiire pitkästä ajasta. Sillä Lunkulan saaresta jo kuuluvat taistelun äänet yhä selvemmin, joka on merkki avun tarpeesta.

— Älkää hätäilkö, tulossa ollaan, Hannes ja Valtteri puhelevat ja vaihtavat kantamuksiaan.

Marssi jatkuu jo iltapäivän puolella ja tuntuu siltä, että kohta ollaan jo Lunkulassa.

— Tuskin me yöllä taisteluun mennään, mutta ollaan aamulla valmiiksi paikalla, puhelee Huuska marssin aikana miehilleen.

Tämä kylä on pojat Tulemasta eteläsuuntaan ja se on Karkku. Siinä uinuu kuin Laatokan sylissä. Korkeammalta katsoen meri on

kuin peili edessä. — On näköalaa, on totisesti!

— Komppania seis!

— Joukkueenjohtajat Ylätalon luo, tulee sana edestä.

Huuska harppoo puolijuoksua eteenpäin. Joukossa toiset istuvat, toiset nojailevat aitaan. Huuska liittyy istujain riviin. Ylätalo selvittää mitä hän tietää tulevista tehtävistä:

— Kuulkaas nyt. Tämä koskee koko komppaniaa. Majoitutaan tähän missä ollaan. Tietysti tuonne alemmaksi metsän suojaan. Teltat pystytetään ja ruokaillaan heti, sillä kuormasto on mukana. — Taistelutilanteesta sen verran, että tuskin sinne yöllä tarvitsee lähteä, mutta aamulla olkaa lähtövalmiit. Viettäköö iltaa miten haluatte...

— Toivo Kivistö ja ryhmänjohtajat tulkaa tänne, viittaa Huuska tultuaan Ylätalon luota. Istutaan nurmelle sitä mukaa kuin tullaan. Kun kaikki on paikalla Huuska selvittää tehtäviä:

— Teltat pystytetään tuohon alemmas metsän suojaan. Näyttää alempana olevaa tasannetta.

— Sitten ruokaillaan kaikessa rauhassa, jonka jälkeen lähdemme uimaan. Mennään siten, että ensin menee ensimmäinen ja toinen ryhmä, sitten loput kun he ovat tulleet takaisin. Täytyy olla valmiutta, sillä mistä tietää, vaikka naapuri jostain puhaltaisi päälle? Kaikkeen täytyy olla valmiina.

— Ja aamulla varhain ollaan lähtövalmiina. Nyt saa Laatokka hyväillä poikiaan!

Teltat nousevat nopeasti. Syödään maha pyöreäksi, että on parempi pestä uimassa ollessa.

Lunkulasta kuuluu ammuntaa, mutta kun ei meitä sinne olla viemässä — ei tunnu kiirettä olevan — tai sitten on miehiä jo liikaa paikalla. Miehet viettävät iltaa meren rannalla, ilta-aurinko paistaa. On aseet sentään mukana, onhan sota

käynnissä. Rannan hiekka on hienoa kuin vehnä jauho.

Tuolla vastarannalla on vihollinen. — Mitähän he meistä ajattelee.

— Ainakin niitä keljuttaa, kun me nautitaan uimisesta, pistää puhetta väliin Alekski...

— Oikeassa olit Pekka! Naapuri heräsi. Ei tykkää, että me uimme. Vai luuleeko, että me tehdään maihinnousu? Irtokuulaa tulee!

— Pojat veden alle, vain suu veden päälle, huutaa Huuska.

Vedestä luoti ottaa kimmokkeen, se ei satu?

— Uimista ei jätetä kesken! Ampukoot!

Uimista jatkettiin, vaikka vihollinen paahtoi kaikilla jalkaväen aseilla. Kai sitten huomasi, että ei finskisoitaat meinaakaan siitä tulla. Jätti uimarit rauhaan ja polske ja melske jatkui pari tuntia.

— Kyllä siellä naapurisoitaattia keljutti kun me vain polskuteltiin nenän alla, Alekski ja Hannes pois kävellessä juttelivat.

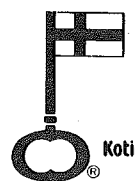
— Jo vähempikin keljuttaisi, lisäävät Väinö ja Jalmari.

— Vai luuletko, ettei se käynyt ruskipojan hermoille?

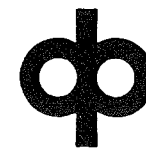
Joukkue kokoontuu teltoille. Haetaan keittiöltä iltakorvike. Uni voittaa, kohta sotilas nukkuu teltassa, kunnes aamuaurinko taas valaisee tienoon...

**Käytä
ONNEN
AVAINTA
-osta
suomalaisista!**

Kotimaisen Työn
Liitto

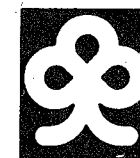
**TAMPEREEN SEUDUN
OSUUSPANKKI**

- JOUSTAVAN PALVELUN PANKKI -

Kaikki sähköasiat
voimme toimittaa edullisesti

NYT SÄHKÖLÄMMITYSASENNUKSET SOPIVASTI
RAASKAN SÄHKÖLIKE
A-RYHMÄN SÄHKÖURAKOITSIJA

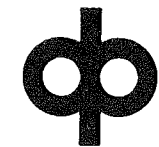
VESILAHTI — Puh. 931-739541

Tampereen Aluesäästöpankki
auttaa — neuvo — palvelee

**LEMPÄÄLÄN
PELTITYÖ**
OM. V. RIIKONEN

Puh. Tampere 751886 (verstaaseen)
Suorittaa kaikkia rakennusalan pelti- ja rautatöitä
urakalla ja laskuun.

**VESILAHDEN
OSUUSPANKKI**

joustavaa
pankkipalvelua

**SUVANNON
SEUTU**

Suvannon ympäristön kotiseutu-
lehti, ilmestyy 1985 8 kertaa
vuodessa.

Tilaushinta 40 mk vuosikerta.

Ilmoitushinnat 1 mk palsta cm
vakinaisista ilmoituksista alen-
nus.

Toimituksen ja konttorin osoite
37370 Narva. Puhelin
(931) 734 843.

Postisiirtotili TA 430763-1

Pankki Vesilahden Osuuspankki
37370 Narva. Käyttötilin nume-
ro 551105-42772.

Vastaava toimittaja Viljo Puro-
taa.

Toimituskunta Helmi Uosukai-
nen, Uno Pulakka, Eero Kop-
panen ja Väinö Kekki.